Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA [*GERARD HOGAN*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 19. septembrī[1]

Lieta C-523/18

Engie Cartagena S.L.
pret
Ministerio para la Transición Ecológica,
piedaloties
Endesa Generación SA,
EDP España SAU,
Bizkaia Energía SL,
Iberdrola Generación SAU,
Tarragona Power SL,
Bahía de Bizkaia Electricidad SL,
Viesgo Generación SL

(*Audiencia Nacional* (Valsts mēroga lietu tiesa, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopīgie noteikumi attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu – Direktīva 2003/54 – 3. panta 2. punkts – Direktīva 2009/72 – 3. panta 2. punkts – Piemērojamība – Jēdziens "sabiedrisko pakalpojumu saistības"

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/54/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV 2003, L 176, 37. lpp.) 3. panta 2. punkta un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 3. panta 2. punkta interpretāciju.

2. Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar strīdu starp *Engie Cartagena S.L.* (turpmāk tekstā – "prasītājs") un *Ministerio para la Transición Ecológica* (Ekoloģiskās pārejas ministrija, Spānija) par tā ieguldījuma likumību, kas elektroenerģijas uzņēmumiem jāveic, lai finansētu valsts energotaupīšanas un energoefektivitātes rīcības programmu.

3. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu dod iespēju Tiesai precizēt jēdziena "sabiedrisko pakalpojumu saistības" (turpmāk tekstā – "SPS") definīciju, kas noteikta gan Direktīvas 2003/54, gan Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā. Tomēr vispirms būtu lietderīgi izvērtēt attiecīgos Savienības tiesību aktus.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2003/54

4. Direktīvas 2003/54 3. panta "Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un patērētāju aizsardzība" 2. punktā ir noteikts:

"Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomiskās interesēs uzlikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras attiecas uz drošību, tostarp piegādes drošību, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti un klimata aizsardzību. Šādām saistībām ir jābūt skaidri definētām, pārredzamām, nediskriminējošām, pārbaudāmām un tām jāgarantē tas, ka visiem ES elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga pieeja valstu patērētājiem. Attiecībā uz piegāžu drošību, energoefektivitātes un pieprasījuma attiecības pārvaldību un vides aizsardzības mērķu izpildi, kā minēts šajā punktā, dalībvalstis var ieviest ilgtermiņa plānošanu, ņemot vērā iespēju, ka sistēmai vēlēsies piekļūt trešās personas."

2. Direktīva 2009/72

5. Direktīva 2003/54 tika atcelta ar Direktīvu 2009/72. Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 48. pantu šī atcelšana ir stājusies spēkā 2011. gada 3. martā un atsauces uz atcelto direktīvu ir jāsaprot kā atsauces uz Direktīvu 2009/72.

6. Direktīvas 2009/72 3. pantā ir noteikts:

"1. Pamatojoties uz savu iestāžu sistēmu un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi un minētos uzņēmumus nediskriminē pēc to tiesībām vai pienākumiem.

2. Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, jo īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka [ES] elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. Attiecībā uz piegādes drošumu, energoefektivitāti/pieprasījuma pārvaldību un vides aizsardzības un ar enerģiju no atjaunīgiem avotiem saistīto mērķu sasniegšanu, kā minēts šajā punktā, dalībvalstis var ieviest ilgtermiņa plānošanu, ņemot vērā iespēju, ka sistēmai varētu vēlēties piekļūt trešās personas.

[..]

6. Ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

[..]

14. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot 7., 8., 32. un/vai 34. pantu, ja to piemērošana radītu juridiskus vai faktiskus šķēršļus elektroenerģijas uzņēmumiem uzlikto saistību izpildei vispārējās ekonomiskās interesēs, un ciktāl tas neietekmē nozares attīstību tā, ka tas būtu pretrunā [ES] interesēm. [ES] interesēs ir *inter alia* konkurence attiecībā uz tiesīgiem lietotājiem saskaņā ar šo direktīvu un Līguma 86. pantu.

[..]"

B. Valsts tiesības

7. *Real Decreto-ley 14/2010, de 23 de diciembre, por el que se establecen medidas urgentes para la corrección del déficit tarifario del sector eléctrico* (Karaļa [2010. gada] 23. decembra Dekrētlikums 14/2010, ar ko nosaka steidzamus pasākumus, lai novērstu tarifu deficītu elektroenerģijas nozarē) (*BOE* Nr. 312, 2010. gada 24. decembris, 106386. lpp.), ir daļa no pasākumu kopuma, lai apkarotu "tarifu deficītu", ko plašākā nozīmē saprot kā neatbilstību starp elektroenerģijas sistēmas izmaksām un ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas cenām (to dažādajos juridiskajos nosaukumos), kurus regulē Spānijas Karaliste[2]. Lai samazinātu šo deficītu, ar Karaļa Dekrētlikumu 14/2010 īslaicīgi uz 2011., 2012. un 2013. gadu trešajā papildu noteikumā minētajiem noteiktiem uzņēmumiem tiek uzlikts energotaupības un energoefektivitātes plānu finansēšanas pienākums.

8. Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 apsvērumos ir noteikts, ka:

"Otrkārt, lai samazinātu ar tarifu saistītās izmaksas, ir paredzams, ka ražošanas uzņēmumi parastajā režīmā finansēs Rīcības plānu 2008.–2012. gadam, kas pieņemts ar Ministru padomes 2005. gada 8. jūlija lēmumu, ar kuru tiek īstenoti pasākumi, kas ir paredzēti dokumentā "Energotaupības un energoefektivitātes stratēģija Spānijā laika posmā no 2004. līdz 2012. gadam". Turklāt tiek noteikts katra uzņēmuma procentuālais ieguldījums plāna finansēšanā, attiecīgi grozot *Ley de Presupuestos Generales del Estado de 2011* [2011. gada valsts vispārējā budžeta likuma] noteikumus."

9. Saskaņā ar Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešo papildu noteikumu "Energotaupības un energoefektivitātes programmu finansēšana 2011., 2012. un 2013. gadam":

"1. No elektroenerģijas sistēmas iekasētās summas, lai finansētu Rīcības plānu, kas apstiprināts ar *Acuerdo de Consejo de Ministros de 8 de julio de 2005, por el que se concretan las medidas del documento de "Estrategia de ahorro y eficiencia energética en España 2004-2012" aprobado por Acuerdo de Consejo de Ministros de 28 de noviembre de 2003* (Ministru padomes 2005. gada 8. jūlija lēmums, ar ko ir konkretizēti ar Ministru padomes 2003. gada 28. novembra vienošanos apstiprinātajā dokumentā "Spānijas energotaupības un energoefektivitātes stratēģija 2004.–2012. gadam" noteiktie pasākumi), 2011. un 2012. gadā attiecīgi 270 miljonu EUR un 250 miljonu EUR apmērā finansē no elektroenerģijas ražošanas uzņēmumu iemaksām atbilstoši šajā tabulā noteiktajai procentuālajai daļai:

Uzņēmums	Procenti
Endesa Generación, SA	34,66
Iberdrola Generación, SA	32,71
GAS Natural SDG, SA	16,37
Hidroeléctrica del Cantábrico, SA	4,38

2 No pasākumiem, ko likumdevējs noteicis, lai mazinātu deficītu, svarīgākie ir šādi: i) ar sistēmu saistīto izmaksu un šajā sistēmā iesaistīto personu maksājumu regulēšana; ii) maksas un regulētā tarifa apstiprināšana; iii) finanšu, fiskālo un nefiskālo iemaksu iekasēšana, un iv) pieņēmums par noteiktām izmaksām no valsts vispārējā budžeta.

E.ON Generación, SL	2,96
AES Cartagena, SRL	2,07
Bizkaia Energía, SL	1,42
Castelnou Energía, SL	1,58
Nueva Generadora del Sur, SA	1,62
Bahía de Bizkaia Electricidad, SL	1,42
Tarragona Power, SL	0,81
Kopā	100,00

2. Summas, kas maksājamas no elektroenerģijas sistēmas Rīcības plānam, kuru Ministru padome apstiprinājusi, pamatojoties uz 1. punktā minēto, 2013. gadā tiek finansētas no elektroenerģijas ražotāju uzņēmumu iemaksām saskaņā ar 1. punktā paredzētajiem procentiem līdz pat maksimālajai summai – 150 miljoniem EUR".

II. Fakti

10. Rīcības plāna 2008.–2012. gadam, kas apstiprināts ar Ministru padomes 2005. gada 8. jūlija lēmumu, ar ko ir konkretizēti dokumentā "Energotaupības un energoefektivitātes stratēģija Spānijā laika posmā no 2004. līdz 2012. gadam" noteiktie pasākumi (turpmāk tekstā – "Rīcības plāns"), pamatā bija energotaupības un energoefektivitātes veicināšana kā sociālās labklājības, ilgtspējīgas attīstības un rūpnieciskās konkurētspējas pamats. Tā stratēģiskie mērķi *inter alia* bija energotaupības un energoefektivitātes iekļaušana visās nacionālajās stratēģijās, it īpaši Spānijas klimata pārmaiņu stratēģijā, tirgus konkurences veicināšana, ievērojot energotaupības un energoefektivitātes pamatprincipus, un Spānijas Karalistes līderpozīciju nostiprināšana energotaupības un energoefektivitātes jomā.

11. Sākotnēji Rīcības plāna radītās izmaksas tika segtas no piekļuves maksas par dabasgāzi un elektroenerģiju. Tomēr ar Karaļa Dekrētlikumu 14/2010 šī situācija tika mainīta, paredzot, ka Rīcības plānu finansēs vienīgi elektroenerģijas ražošanas uzņēmumi. Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešajā papildu noteikumā ir uzskaitīti 11 uzņēmumi, kuriem ir pienākums veikt iemaksas, un to procentuālās daļas.

12. *Orden IET/75/2014, de 27 de enero, por la que se regulan las transferencias de fondos, con cargo a las empresas productoras de energía eléctrica, de la cuenta específica de la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia al Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía, en el año 2013, para la ejecución de las medidas del Plan de Acción de Ahorro y Eficiencia Energética 2011–2020, y los criterios para la ejecución de las medidas contempladas en dicho plan* ([rūpniecības, enerģētikas un tūrisma ministra] 2014. gada 27. janvāra rīkojums IET/75/2014, kas reglamentē naudas līdzekļu pārskaitījumus, kas jāveic elektroenerģijas ražošanas uzņēmumiem no Nacionālā tirgus un konkurences komisijas īpašā konta Diversifikācijas un elektroenerģijas taupības institūtam 2013. gadā pasākumu īstenošanai saskaņā ar Energotaupības un energoefektivitātes rīcības plānu 2011.–2020. gadam un šajā plānā noteiktajiem pasākumu īstenošanas kritērijiem) (2014. gada 29. janvāra *BOE* Nr. 25, 5875. lpp.; turpmāk tekstā – "apstrīdētais rīkojums"), tika pieņemts, pamatojoties uz Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešo papildu noteikumu.

13. Apstrīdētā rīkojuma 2. pantā ir noteikts, ka 2013. gada Rīcības plānam paredzētā summa ir 150 000 000 EUR. *Engie Cartagena SL* (turpmāk tekstā – "prasītājs"), kas tika minēts ar savu agrāko nosaukumu *AES Cartagena, SRL*, bija jāmaksā 3 105 000 EUR, jo saskaņā ar Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešo papildu noteikumu tam bija jāsedz 2,07 % no kopējām izmaksām.

14. 2014. gada 31. janvārī prasītājs (kura nosaukums tajā laikā bija *GDF Suez Cartagena Energía SL*) iesniedza administratīvu sūdzību pret apstrīdēto rīkojumu *Audiencia Nacional* (Valsts mēroga lietu tiesa, Spānija). Savā prasības pieteikumā prasītājs lūdza atcelt apstrīdēto rīkojumu un atzīt tiesības atgūt saskaņā ar šo rīkojumu samaksātās summas kā kompensāciju. It īpaši *Engie Cartagena* apstrīdēja procentuālo daļu (2,07 %), kas tam bija jāmaksā, lai finansētu Rīcības plānu, kas tika īstenots ar Karaļa Dekrētlikumu 14/2010.

III. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

15. Prasītājs it īpaši apgalvoja, ka kritēriji un principi, kas noteikti 2010. gada 20. aprīļa spriedumā *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205) un 2016. gada 7. septembra spriedumā *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637), kuri reglamentē sabiedrisko pakalpojumu saistību uzlikšanu, valsts tiesību aktos nebija izpildīti.

16. Iesniedzējtiesa skaidro, ka pamatlietā izskatāmā apstrīdētā rīkojuma spēkā esamība ir atkarīga no Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 atbilstības Savienības tiesībām un praktiski no tā, vai šajā Karaļa Dekrētlikumā ir ievēroti Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā un Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā paredzētie principi.

17. Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka, tā kā Karaļa Dekrētlikumā 14/2010 minētā obligātā ieguldījuma mērķis ir finansēt energoefektivitātes plānu, kura mērķis un tiešais nolūks ir veikt pasākumus, kas saistīti ar vides aizsardzību, ieskaitot energoefektivitāti un klimata aizsardzību, šis obligātais ieguldījums ir jāuzskata par SPS.

18. Tomēr šai tiesai ir šaubas par Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešā papildu noteikuma saderību ar Savienības tiesībām, jo šajā noteikumā noteiktais obligātais ieguldījums nav definēts pārskatāmi, nediskriminējoši un pārbaudāmi un tādējādi negarantē uzņēmumu vienlīdzīgu piekļuvi patērētājiem, kā tas prasīts Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā un Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā. It īpaši valsts tiesību aktos nav norāžu par to, kāpēc tikai dažiem uzņēmumiem ir jāpiedalās Rīcības plāna finansēšanā, vai jebkādas informācijas par kritēriju, kas tika izmantots, lai noteiktu ieguldītāju procentuālos ieguldījumus [3].

19. Šadā kontekstā *Audiencia Nacional* (Valsts mēroga lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus divus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai *Real Decreto-Ley 14/2010 Financiación de planes de ahorro y eficiencia energética para los años 2011, 2012 y 2013* [Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 par energoefektivitātes un energotaupības plānu 2011., 2012. un 2013. gadam finansēšanu] trešajā papildu noteikumā iekļautā tiesību norma ir sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 2. punkta un Direktīvas 2009/72/EK izpratnē?

2) Ja faktiski tās ir sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, vai tās ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas un pārbaudāmas?"

IV. Analīze

20. Pirmais uzdotais jautājums attiecas uz Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkta un Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta interpretāciju.

3 *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa, Spānija) 2016. gada 15. novembra spriedumā lietā Nr. 167/2016 lēma, ka ar Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešo papildu noteikumu netiek pārkāpts nediskriminācijas princips.

21. Jau sākotnēji ir jānorāda, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā līdzīgi ir atveidoti Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkta noteikumi [4]. Tāpēc ērtības labad es ierosinu analizēt tikai Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu. Neraugoties uz to, šī analīze attieksies uz abiem noteikumiem.

22. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa faktiski vaicā, vai Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pienākums finansēt dažādus Rīcības plāna pasākumus, piemēram, tādus kā Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešajā papildu noteikumā minētais, var būt SPS minētā panta nozīmē.

23. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā ir paredzēts, ka, "pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, jo īpaši tā 86. pantu [tagad LESD 106. pants], dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību" [5].

24. Lai arī nedz Direktīvā 2003/54, nedz Direktīvā 2009/72 nav definēts SPS jēdziens, ir pilnīgi skaidrs, ka šī jēdziena definīcija nav valsts tiesību jautājums.

25. Ir jāatzīst, ka Direktīvas 2009/72 50. apsvērumā ir noteikts, ka "sabiedriskā pakalpojuma prasības būtu jāinterpretē valstu līmenī, ņemot vērā situāciju attiecīgajā valstī; dalībvalstīm tomēr būtu jāievēro [ES] tiesību akti". Tomēr šāda norāde nozīmē tikai to, ka dalībvalstu ziņā ir izlemt, vai piemērot SPS noteiktiem uzņēmumiem, ar nosacījumu, ka šādas saistības ir saderīgas ar Savienības tiesībām [6]. Tā kā nav skaidras atsauces uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu šī jēdziena nozīmi, dalībvalstīs katrā ziņā ir jāpastāv autonomai un vienveidīgai šī jēdziena interpretācijai visā Eiropas Savienībā [7].

26. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, interpretējot 3. panta 2. punktu, pasākumam ir jāatbilst diviem nosacījumiem, lai tas tiktu kvalificēts kā SPS, proti, pirmkārt, tam ir jābūt vērstam uz vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma mērķu sasniegšanu [8] un, otrkārt, attiecīgajiem uzņēmumiem ir jāīsteno noteikta rīcība, kuru tie nebūtu īstenojuši brīvas konkurences apstākļos [9].

27. Pamatlietā prasītāji apgalvo, ka, tiklīdz pasākums atbilst šiem diviem nosacījumiem, kas saistīti ar šī pasākuma mērķi un ietekmi, tas ir jākvalificē kā SPS. Viņi apgalvo, ka, tā kā pienākuma finansēt Rīcības plānu rezultātā tiem, kam ir noteikts šis pienākums, tiek prasīts īstenot noteiktu rīcību, šāds pienākums, ciktāl tas ir pamatā pakalpojuma ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi mērķa sasniegšanā, būtu jāuzskata par SPS.

4 Galvenās atšķirības starp abiem noteikumiem ir tādas, ka, pirmkārt, – atšķirībā no Direktīvas 2003/54 – Direktīvā 2009/72 ir skaidri noteikts, ka vides aizsardzības mērķis, kuru SPS var sasniegt, ietver pasākumus energoefektivitātes, no atjaunojamiem energoresursiem saražotas enerģijas uzlabošanai un klimata aizsardzībai un, otrkārt, ka ar ilgtermiņa plānošanu, kuru valstis ir tiesīgas ieviest, var censties sasniegt enerģijai no atjaunojamiem energoresursiem paredzētos mērķus. Šīm atšķirībām nav nozīmes, lai atbildētu uz Tiesai uzdoto jautājumu.

5 Šis darbības veidu saraksts nav izsmeļošs. Skat. pēc analoģijas spriedumu, 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 50. punkts), un ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:248, 52. punkts).

6 Spriedums, 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 44. punkts).

7 Skat., piemēram, spriedumu, 2008. gada 6. marts, *Nordania Finans* un *BG Factoring* (C-98/07, EU:C:2008:144, 17. punkts). Šajā gadījumā vajadzību pēc vienveidīgas piemērošanas papildina apstāklis, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 14. punktā (agrāk 3. panta 8. punkts Direktīvā 2003/54) ir paredzēts, ka valsts pasākuma kvalificēšana par SPS šīs direktīvas 3. panta 2. punkta izpratnē pieļauj, ka ar šo pasākumu tiek izdarīta atkāpe no dažiem šīs direktīvas noteikumiem. Atkāpes attiecas uz atļaujas izsniegšanas procedūru attiecībā uz jaunām jaudām (7. pants), konkursu procedūru par jaunām jaudām (8. pants), trešo personu piekļuvi pārvades un sadales sistēmām (32. pants) un piegādi klientiem, izmantojot tiešo līniju (34. pants).

8 Skat. spriedumu, 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 36. punkts); skat. pēc analoģijas, attiecībā uz Direktīvu 2003/55/EK spriedumu, 2010. gada 20. aprīlis, *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205, 22. punkts), un attiecībā uz Direktīvu 2003/54/EK spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *ENEL* (C-242/10, EU:C:2011:861, 42. punkts).

9 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 7. septembris, *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637, 30. punkts), un pēc analoģijas spriedumu, 2011. gada 21. decembris, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, 42. punkts). Attiecībā uz Direktīvu 2009/73, kurā atspoguļota Direktīva 2009/72 attiecībā uz gāzes nozari, Tiesa nosprieda, ka, ja dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 2003/54 3. panta 9. punktu (līdzīgi Direktīvas 2009/72 3. panta 15. punktam) ir jāinformē Komisija par visiem pasākumiem, kas noteikti, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, nepaziņošana pati par sevi nav pietiekama, lai pierādītu, ka attiecīgais tiesiskais regulējums neveido SPS. Spriedums, 2011. gada 21. decembris, *ENEL* (C-242/10, EU:C:2011:861, 39. punkts).

28. Es tomēr nepiekrītu šim viedoklim. Es patiešām uzskatu, ka, lai pasākums tiktu uzskatīts par SPS pienākumu Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta izpratnē, tam ir ne tikai jāatbilst abiem iepriekš minētajiem nosacījumiem, bet ar to arī jāuzliek uzņēmumiem pienākums piegādāt vai sniegt dažus īpašus pakalpojumus vai preces kā daļu no šīs saistības. Vienkāršs pienākums maksāt naudu valstij vai valsts iestādei nodokļu, nodevu vai cita nodevai pielīdzināma pasākuma veidā pats par sevi nevar tikt uzskatīts par SPS šajā nozīmē [10].

29. Manuprāt, tas izriet no ierastās nozīmes, kāda Savienības tiesību aktos ir piešķirta jēdzienam SPS, kā arī no Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta formulējuma, konteksta un mērķiem.

30. Attiecībā uz ierasto nozīmi, kāda Savienības tiesību aktos ir piešķirta SPS jēdzienam, ne LESD, ne LES uz to nav atsauces. Taču līgumos ir veikta atsauce uz "vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem", kuru sasniegšanai, kā jau tika norādīts iepriekš, ir jābūt jebkuras SPS mērķim [11].

31. LESD 106. pantā (agrāk EEK 90. pants un pēc tam EK līguma 86. pants) it īpaši ir paredzēts, ka uz uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt šādus pakalpojumus, attiecas tikai Līgumos ietvertie noteikumi, ciktāl šādu noteikumu piemērošana netraucē juridiski vai faktiski veikt noteiktos uzdevumus, kas tiem uzticēti [12].

32. Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka, no vienas puses, šis noteikums ir paredzēts, lai saskaņotu dalībvalstu intereses izmantot noteiktus uzņēmumus kā *ekonomikas vai sociālās politikas instrumentu* ar Savienības interesēm nodrošināt atbilstību konkurences noteikumiem un saglabāt vienotā tirgus saliedētību [13].

33. No otras puses, lai LESD 106. panta 2. punktā noteiktā atkāpe no Līguma noteikumu piemērošanas stātos spēkā, valsts iestādēm attiecīgajiem uzņēmumiem ir jāuztic vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšana un ir jāpierāda, ka Līguma noteikumu piemērošana traucē šiem uzņēmumiem *veikt noteiktus uzdevumus* un ka netiek skartas Savienības intereses [14].

34. Tādējādi gan LESD 106. panta mērķis, gan tā saturs atbalsta domu, ka vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma mērķa sasniegšanai var būt nepieciešams uzticēt uzņēmumiem noteiktas saistības, lai liktu tiem veikt vispārējās ekonomiskās interesēs uzticētus uzdevumus.

35. Tā vien šķiet, ka pastāv plaša vienošanās par to, ka termins "vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi" attiecas uz ekonomiska rakstura pakalpojumiem, kuriem dalībvalstis vai Savienība atbilstoši vispārējo interešu kritērijiem piemēro īpašas sabiedrisko pakalpojumu saistības. Šie pakalpojumi ir daļa no "vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem", ko dažreiz dēvē arī par "sabiedriskiem pakalpojumiem", lai gan pēdējais termins dažreiz var attiekties uz faktu, ka pakalpojums tiek piedāvāts plašai sabiedrībai, vai faktu, ka pakalpojumam ir piešķirta īpaša loma sabiedrības interesēs, vai arī uz uzņēmuma kā pakalpojuma sniedzēja īpašumtiesībām vai statusu [15].

10 Šajā ziņā – pretēji prasītāju izvirzītajam argumentam – apstāklim, ka spriedumā lietā *ANODE* nav tiešas norādes uz šo nosacījumu, nav nozīmes. Patiešām, kad Tiesa sniedz prejudiciālu nolēmumu, tā to dara, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, nevis lai izsmeļoši izklāstītu attiecīgo pasākumu tiesisko režīmu. Tā kā minētajā lietā Tiesai nebija tieši jautāts par SPS jēdziena definīciju, nedz arī par to, vai tāds pasākums, kāds tiek aplūkots šajā lietā, bija SPS, Tiesai nebija pienākuma izsmeļoši norādīt nosacījumus pasākuma kvalificēšanai par SPS.

11 Skat. arī LESD 14. un 93. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 36. pantu, kā arī 26. protokolu: par sabiedriskajiem pakalpojumiem.

12 Būtībā šis noteikums iezīmē atzīšanu, ka "dažreiz tirgi nespēj sasniegt sociāli vēlamus mērķus un tā rezultātā tirgus nepietiekami nodrošina pakalpojumus, [un] [..] šādos gadījumos var būt nepieciešama publiskā sektora iejaukšanās". Komisijas ziņojums (2001. gada 17. oktobris) Lākenes Eiropadomei par vispārējas nozīmes pakalpojumiem (COM (2001) 598, galīgā redakcija, 3. punkts).

13 Skat. spriedumus, 1999. gada 21. septembris, *Albany* (C-67/96, EU:C:1999:430, 103. punkts); 2010. gada 20. aprīlis, *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205, 28. punkts), un 2011. gada 21. decembris, *ENEL* (C-242/10, EU:C:2011:861, 41. punkts).

14 Spriedums, 1991. gada 10. decembris, *Merci convenzionali Porto di Genova* (C-179/90, EU:C:1991:464, 26. punkts).

15 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – Baltā grāmata par vispārējas nozīmes pakalpojumiem, COM(2004) 374, galīgā redakcija, 2004. gada 12. maijs, 1. pielikums. Termins "pakalpojumi ar vispārēju ekonomisku nozīmi" ietver gan ar tirgu saistītus, gan ar to nesaistītos pakalpojumus, kurus valsts iestādes klasificē kā vispārējas nozīmes pakalpojumus un uz kuriem attiecas īpašas sabiedrisko pakalpojumu saistības.

36. Jēdziens "sabiedriskais pakalpojums" LES 93. pantā (agrāk EEK līguma 77. pants un vēlāk EK līguma 73. pants) tiek lietots attiecībā uz transportu. Šajā noteikumā patiešām ir minēts, ka "atbalsts ir saderīgs ar Līgumiem, ja tas vajadzīgs transporta koordinācijai vai ja tas ir atlīdzība par *tādu saistību izpildi, kuras parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem*" [16].

37. Šī noteikuma piemērošanas kontekstā ir izveidojies SPS jēdziens [17].

38. Sākotnēji Padome savā 1965. gada 13. maija lēmumā atsaucās uz "sabiedriskā pakalpojuma jēdzienam raksturīg[u] pienākum[u], kas uzlikti transporta uzņēmumiem" pastāvēšanu [18]. Vēlāk Regulā (EEK) Nr. 1191/69 Padome izmantoja īsāku jēdzienu "SPS" un minētās regulas 2. panta 1. punktā sniedza pirmo jēdziena definīciju, proti, "saistības, kuras uzņēmums [..], ja tas būtu ievērojis savas komerciālās intereses, neuzņemtos vispār vai neuzņemtos tādā pašā mērogā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem" [19].

39. Šajā ziņā jāatzīmē, ka visi SPS piemēri, kas minēti šīs regulas 2. panta 2. punktā, proti, pienākums veikt darbību, saistība veikt pārvadājumus un saistība ievērot likmes, attiecas uz noteikta pakalpojuma sniegšanu.

40. Turklāt Regulas Nr. 1191/69 7. pantā ir noteikts, ka lēmumam saglabāt SPS var pievienot "nosacījumus, kuru mērķis ir *paaugstināt to darbību efektivitāti, uz kurām attiecas šī saistība*" un ka lēmumā par SPS izbeigšanu "var būt paredzēta *alternatīva pakalpojuma* ieviešana" [20].

41. Ņemot vērā šos precizējumus, ir acīmredzams, ka Regulas Nr. 1191/69 izpratnē SPS attiecās tikai uz pienākumiem sniegt noteiktu pakalpojumu [21].

42. Tā kā Regula Nr. 1191/69 bija paraugs visiem tīkla pakalpojumiem un pēc tam arī visiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, SPS jēdziena, kas noteikts Regulā Nr. 1191/69, nozīme ir kļuvusi par tādu, kāda parasti tiek pieņemta saskaņā ar Savienības tiesību aktiem [22]. Kad tika pieņemta Direktīva 2009/72, jaunākā pieņemtā SPS jēdziena Savienības tiesībās definīcija bija tā, kas minēta Regulā (EK) Nr. 1370/2007 [23], kura joprojām ir diezgan tuva definīcijai, kāda šim jēdzienam sniegta Regulā Nr. 1191/69 [24]. Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punktā SPS patiešām ir definētas kā

16 Mans izcēlums.

17 Šķiet, ka semantiskā nobīde starp "pienākumiem, kas raksturīgi sabiedriskā pakalpojuma jēdzienam" un SPS, ir slenga, ko, būdami nevis juristi, bet gan inženieri vai ekonomisti, izmanto daži šīs nozares eksperti, lietošanas rezultāts. Skat. S., Ziani, S., *Du service public à l'obligation de service public*, LGDJ, 2015, 104. lpp.

18 Padomes Lēmums 65/271/EEK par dažu noteikumu saskaņošanu, kas ietekmē konkurenci attiecībā uz pārvadājumiem pa dzelzceļiem, autoceļiem un iekšējiem ūdensceļiem (OV Īpašais izdevums angļu valodā, 1965, 1. sējums, 67. lpp.).

19 Padomes Regula (1969. gada 26. jūnijs) par dalībvalstu darbību sakarā ar saistībām, kuras parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem, dzelzceļa pārvadājumu, autopārvadājumu un iekšējo ūdensceļu pārvadājumu nozarē (OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 7. nodaļa, 1. sējums, 19. lpp.). Saskaņā ar Tiesas judikatūru Regulas Nr. 1191/69 mērķis bija izveidot sistēmu, kura dalībvalstīm jāievēro, apsverot SPS piemērošanu sauszemes transporta nozares uzņēmumiem, – skat. spriedumu, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415, 53. punkts).

20 Mans izcēlums. Turklāt ir jāatzīmē, ka šīs regulas 6. panta 2. punktā ir precizēts, ka "lēmumos par sabiedrisko pakalpojumu saistības vai tās daļas saglabāšanu vai izbeigšanu noteiktā laikposma beigās paredz kompensācijas piešķiršanu par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas rodas šīs saistības dēļ". Līdz ar to, tā kā nebūtu loģiski prasīt dalībvalstīm paredzēt kompensāciju, ja finansēšanas saistības izbeidzas, no tā varētu secināt, ka arī šī iemesla dēļ finansēšanas saistības SPS jēdzienā neietilpst.

21 Jēdziens "pakalpojums" šajā gadījumā būtu jāsaprot juridiski nesaistošā kontekstā, un tas attiecas uz pakalpojuma vai preču piedāvāšanu saskaņā ar noteiktiem noteikumiem un nosacījumiem, kas atšķiras no tirgus noteikumiem un nosacījumiem.

22 Skat., piemēram, Padomes Regulas (EEK) Nr. 2408/92 (1992. gada 23. jūlijs) par Kopienas aviosabiedrību piekļuvi Kopienas iekšējiem gaisa ceļiem (OV 1992, L 240, 8. lpp.) 2. panta o) punktu un Padomes Regulas (EEK) Nr. 3577/92 (1992. gada 7. decembris), ar ko piemēro principu, kurš paredz jūras transporta pakalpojumu sniegšanas brīvību dalībvalstīs (jūras kabotāža) (OV 1992, L 364, 7. lpp.), 2. panta 4. punktu.

23 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2007. gada 23. oktobris) par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70 (OV 2007, L 315, 1. lpp.).

24 Šķiet, šī definīcija nav attīstījusies arī vēlāk. Skat, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/352 (2017. gada 15. februāris), ar ko izveido ostas pakalpojumu sniegšanas sistēmu un kopīgos noteikumus par ostu finanšu pārredzamību (OV 2017, L 57, 1. lpp.), 2. panta 14. punktu.

"kompetentās iestādes definēta vai noteikta prasība, lai nodrošinātu vispārējas nozīmes sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumus, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos vai neuzņemtos tādā pašā mērā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem, nesaņemot papildu atlīdzību".

43. Turklāt vairāki Komisijas dokumenti apstiprina, ka šāda izpratne valda kopumā. Piemēram, savā 2004. gada Baltajā grāmatā par vispārējas nozīmes pakalpojumiem [25] Komisija norāda, ka SPS jēdziens attiecas uz "specifiskām prasībām, ko valsts iestādes uzliek pakalpojuma sniedzējam, lai nodrošinātu noteiktu mērķu īstenošanu sabiedrības interesēs [..]" [26]. Savā dokumentā "Vispārējas nozīmes pakalpojumu kvalitātes sistēma Eiropā", kas publicēts 2011. gadā, Komisija jēdzienu "vispārējas nozīmes pakalpojumi" definē kā "*pakalpojumus*, ko valsts iestādes klasificē kā vispārējas nozīmes pakalpojumus un uz kuriem tādējādi attiecas *konkrētas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības* (SPS)" [27]. Līdzīgi Komisija savā "Rokasgrāmatā par Eiropas Savienības valsts atbalsta, publiskā iepirkuma un iekšējā tirgus noteikumu piemērošanu vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un jo īpaši vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem" skaidro, ka SPS ir piemērotas [..], pamatojoties uz vispārējas nozīmes kritēriju, kas nodrošina, ka *pakalpojums* tiek sniegts saskaņā ar nosacījumiem, kuri ļauj sasniegt noteikto mērķi" [28].

44. Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi, dokumentā "Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāta piezīme par Direktīvu 2003/54/EK un Direktīvu 2003/55/EK par elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu", kas skaidri attiecas uz pamatlietā aplūkojamo nozari, Komisija 2. lappusē ar virsrakstu "Atgādinājums par SPS juridisko definīciju" skaidri norāda, ka Komisijas šajās direktīvās lietotajam SPS jēdzienam elektroenerģijas nozarē ir tāda pati nozīme kā Padomes Regulas Nr. 1191/69 2. pantā, EKL 86. panta 2. punktā (tagad LESD 106. panta 2. punkts) un šīs Tiesas judikatūrā lietotajam jēdzienam.

45. Lai arī nevienam no iepriekšminētajiem Komisijas dokumentiem nav juridiska spēka, tomēr var novērot, ka tad, kad Komisijas dokumentos ir veikta atsauce uz SPS, tajos vienmēr ir norādīts uz noteiktu pakalpojumu vai preču piegādi [29].

46. Turpretim, ja sekundārajos tiesību aktos un tiesas spriedumos ir atsauce uz finansēšanas pienākumu esamību, tajos šie pienākumi ir norādīti nevis kā SPS, bet drīzāk kā kompensācija, lai finansētu SPS, kuras uzņēmušies citi uzņēmumi [30]. Piemēram, saskaņā ar Regulas Nr. 1370/2007 2. panta g) punktu "kompensācija par sabiedriskajiem pakalpojumiem" ir jebkura priekšrocība, jo īpaši finansiāla, ko valsts iestāde tieši vai netieši piešķir no valsts resursu līdzekļiem sabiedrisko pakalpojumu saistību īstenošanas laikā, vai priekšrocība, kas saistīta ar šo laikposmu. Līdzīgi, spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* [31] neatzīstot plašu SPS jēdziena interpretāciju, finanšu pienākumi ir minēti kā neietilpstoši SPS kategorijā, bet drīzāk kā kompensācija par SPS. No visa minētā netieši izriet, ka SPS pienākumu veicošam uzņēmējam ir jādara vai jāsniedz kaut kas, par ko tas dažkārt tiek kompensēts, tādējādi vēlreiz uzsverot faktu, ka pienākums vienīgi maksāt fiskālo nodevu (vienalga, kā tā tiktu saukta) pats par sevi nav SPS.

25 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – Baltā grāmata par vispārējas nozīmes pakalpojumiem, COM(2004) 374, galīgā redakcija, 2004. gada 12. maijs, 1. pielikums.

26 Mans izcēlums. COM(2004) 374, galīgā redakcija, 2004. gada 12. maijs, 23. lpp.

27 Mans izcēlums. COM(2011) 900, galīgā redakcija, 2011. gada 20. decembris, 3. lpp.

28 Mans izcēlums. SWD(2013) 53 *final*/2, 2013. gada 29. aprīlis, 21. lpp.

29 Skat., piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), 1. panta 18. punktu vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1008/2008 (2008. gada 24. septembris) par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (OV 2008, L 293, 3. lpp.) 16. pantu.

30 Spriedumi, 2001. gada 22. novembris, *Ferring* (C-53/00, EU:C:2001:627, 26. punkts); 2009. gada 7. maijs, *Antrop* u.c. (C-504/07, EU:C:2009:290, 20. punkts), un elektroenerģijas nozarē – spriedums, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 80. un 86. punkts).

31 Spriedums, 2003. gada 24. jūlijs (C-280/00, EU:C:2003:415, 87. un nākamie punkti).

47. Ņemot vērā šos faktorus, ir skaidrs, ka SPS jēdziens, kā tas parasti saprotams Savienības tiesībās, attiecas uz pasākumiem, ar kuriem viens vai vairāki uzņēmumi ir spiesti sniegt pakalpojumus vai piegādāt preces, kuras šie uzņēmumi nebūtu snieguši vai piegādājuši – vai vismaz nebūtu to darījuši tādā pašā apjomā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem –, ja dalībvalsts viņiem to nebūtu pieprasījusi, lai sasniegtu vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes mērķi.

48. Finansēšanas pienākumi ir nodalīti un atšķirīgi no SPS pienākumiem, – cita starpā tie ir viens no veidiem, kā finansēt vispārējas nozīmes ekonomisko pakalpojumu mērķu sasniegšanu. Tā kā vispārējas nozīmes ekonomiskos pakalpojumus var sniegt pati dalībvalsts, var rasties finansēšanas pienākumi, ja kādam uzņēmumam nav noteiktas SPS, vai arī tās var būt SPS, kuras netiek līdzsvarotas ar finansēšanas pienākumiem.

49. Attiecībā uz Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu nedz formulējums, nedz konteksts, nedz arī šīs direktīvas mērķis neliecina par labu viedoklim, ka jēdzieniem "SPS" un "finansēšanas pienākums" šajā noteikumā būtu no pārējās Savienības tiesībās ietvertās atšķirīga nozīme.

50. Attiecībā uz 3. panta 2. punkta formulējumu tajā skaidri ir minēts EKL 86. pants (tagad LESD 106. pants), un tas norāda uz to, ka Savienības likumdevējs negrasījās atkāpties no nozīmes, kāda SPS parasti ir piešķirta saskaņā ar Savienības tiesībām.

51. Attiecībā uz mērķiem no Direktīvas 2009/72 3. apsvēruma var secināt, ka šīs direktīvas mērķis ir panākt pilnībā atvērtu un konkurētspējīgu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kurā visi patērētāji var brīvi izvēlēties piegādātāju un kurā visi piegādātāji var brīvi piegādāt savus produktus. Tomēr *a apriori* – atšķirībā no pienākumiem sniegt noteiktu pakalpojumu vai piegādāt noteiktas preces – finansēšanas saistības, visticamāk, nekaitē šādam mērķim, vai, ja tās kaitē, tad tās, visticamāk, vismaz kaitē daudz mazākā mērā.

52. Turklāt Direktīvas 2009/72 50. apsvērumā ir noteikts, ka šīs direktīvas mērķis ir pilnveidot "sabiedriskā pakalpojuma saistības [..] un no tām izrietošās kopējās minimālās prasības, lai visiem patērētājiem [..] nodrošinātu ieguvumus no konkurences un taisnīgām cenām" un ka "Savienības pilsoņiem un, ja dalībvalstis to uzskata par vajadzīgu, maziem uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai izmantot sabiedriskā pakalpojuma saistības, jo īpaši attiecībā uz piegādes drošumu un saprātīgām cenām [..]". No tā izriet, ka SPS Direktīvas 2009/72 izpratnē ir pienākums, kas var radīt kopējās minimālās prasības un kas dod labumu neidentificētai personu kategorijai, pat neraugoties uz to, ka tie ne vienmēr ir galapatērētāji. Savukārt finansēšanas saistības nenodrošina kopējās minimālās prasības, un tās arī palīdz noteiktai saņēmēju grupai, proti, vai nu dalībvalstīm, kad tās nolemj pašas sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, vai uzņēmumiem, kas ir atbildīgi par šī pakalpojuma sniegšanu.

53. Attiecībā uz kontekstu ir jāatzīmē, ka Direktīvas 2009/72 3. panta nosaukums ir "Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un lietotāju aizsardzība". Fakts, ka Direktīva 2009/72 vienlaikus attiecas gan uz SPS, gan uz patērētājiem, pastiprina viedokli, ka SPS ir pienākumi piegādāt noteiktas preces vai sniegt pakalpojumus – galvenokārt patērētājiem.

54. Es arī vēlētos norādīt, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 6. punktu, "ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts *piešķir 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei*, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi" [32]. Tas norāda, ka finansiālas saistības pašas par sevi nav SPS, bet to mērķis drīzāk ir nodrošināt kompensāciju uzņēmumiem, kuriem ir jāpilda SPS.

32 Mans izcēlums.

55. Visbeidzot konkrētajā pamatlietas gadījumā es gribētu pievērst uzmanību tam, ka Direktīva 2009/72 tika pieņemta, pamatojoties vienīgi uz EKL 95. pantu (tagad LESD 114. pants), kura otrajā daļā ir noteikts, ka šis pants nevar tikt izmantots Savienības nodokļu pasākumu noteikšanai. Tā kā finansēšanas saistības, kādas tiek aplūkotas pamatlietā, un kuras dalībvalsts piemēro ar mērķi segt valsts izdevumus un bez jebkāda tūlītēja labuma gūšanas attiecīgajam uzņēmumam, ir nodokļu pasākumi Savienības tiesību nozīmē, Direktīva 2009/72, izņemot īpašus gadījumus, būtu jāinterpretē kā attiecināma uz šādām saistībām [33].

56. Ja tiktu uzskatīts, ka SPS jēdziens ietver šādu pienākumu, tas nozīmētu, ka jebkurš nodokļu pasākums vai valsts atbalsts būtu jāanalizē arī 3. panta 2. punkta kontekstā, bet tāds acīmredzami nav šī noteikuma mērķis.

57. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu SPS ir jāsaprot tādā nozīmē, kāda šim jēdzienam parasti ir piešķirta Savienības tiesību aktos, proti, kā uzņēmuma pienākumu sniegt noteiktu pakalpojumu (vai preci) apstākļos (cena, daudzums, kvalitāte, pakalpojuma nepārtrauktība utt.), kuru tas nebūtu uzņēmies, ja tam nebūtu pienākums to darīt saskaņā ar valsts normatīvo regulējumu, lai tiktu nodrošināts pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Tāpēc SPS ir tikai veids, kā regulēt ekonomiskās darbības vispārējo interešu ietvaros, un metode, kā norīkot trešās personas šo darbību veikšanai [34].

58. Šis secinājums pilnībā atbilst diviem esošajiem Tiesas spriedumiem par Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu. Lietā *Renerga* [35] Tiesa tiešām secināja, ka uzņēmumam nav piemērojams sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākums, pamatojoties uz faktu, ka apstrīdētajos valsts tiesību aktos nav paredzēts obligāts pienākums šim uzņēmumam ražot un piegādāt elektroenerģiju no atjaunojamiem enerģijas avotiem. Lietā *Achema* u.c. [36], lai noteiktu, vai dažas subsīdijas būtu jāvērtē kā kompensācija par saņēmējuzņēmumu sniegtajiem pakalpojumiem, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu saistības, Tiesa tostarp pārbaudīja, vai šīs subsīdijas ir saistītas ar tādiem pakalpojumiem, kas tiks sniegti tiešajiem patērētājiem vai operatoriem elektroenerģijas nozarē.

59. Tādējādi es pilnībā piekrītu Komisijas viedoklim, ka, lai pasākumu kvalificētu kā SPS saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu, nepietiek ar to, ka pasākums tiek piemērots vienam vai vairākiem uzņēmumiem, lai piespiestu tos uzņemties konkrētu rīcību, kas ir nepieciešama, lai sasniegtu pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi sniegšanas mērķi, bet ir arī nepieciešams, lai šāds pasākums ierobežotu šos uzņēmumus sniegt noteiktus pakalpojumus vai piegādāt noteiktas preces saskaņā ar noteikumiem un nosacījumiem, kuri neatbilst ierastai praksei šādā tirgū.

60. Tādējādi pienākums, kāds ir pamatlietā, finansēt Rīcības plānu, kas paredzēts energotaupīšanas un energoefektivitātes pasākumu veicināšanai [37], nevar tikt uzskatīts par SPS Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta nozīmē, pat ja finansēto pasākumu mērķis ir sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Tas nenozīmē, ka neviena no attiecīgajām finansiālajām saistībām, kuras

33 Skat. ģenerāladvokāta Dž. Hogana [*G. Hogan*] secinājumus lietā *UNESA* u.c. (no C-105/18 līdz C-113/18, EU:C:2019:395, 35. punkts). Tiesas sēdes laikā šajā lietā Spānijas valdības pārstāvis minēja, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem strīdīgais finansēšanas pienākums ir publisko tiesību patrimoniāla izpausme saskaņā ar Spānijas konstitūcijas 31. pantu un kā tādam tam ir fiskāls raksturs. Tomēr jāpatur prātā, ka, pamatojoties uz Savienības tiesībām, Tiesai ir jānosaka nodokļa, nodevas vai maksas raksturs atbilstoši objektīvajām pazīmēm, ar kurām tie tiek iekasēti, neatkarīgi no to kvalifikācijas valsts tiesību aktos. Skat. spriedumu, 2017. gada 18. janvāris, *IRCCS – Fondazione Santa Lucia* (C-189/15, EU:C:2017:17, 29. punkts).

34 Cits trešo personu iecelšanas veids ir sabiedrisko pakalpojumu līguma noslēgšana. Sabiedrisko pakalpojumu līgumā var tikt definētas SPS. Šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 10. maijs Itālija/Komisija (C-400/99, EU:C:2005:275, 65. punkts). Neraugoties uz to, izmantotā metode tomēr ir radikāli atšķirīga.

35 Spriedums, 2018. gada 14. novembris (C-238/17, EU:C:2018:905, 26. punkts).

36 Spriedums, 2019. gada 15. maijs (C-706/17, EU:C:2019:407, 112. punkts).

37 Šajā ziņā Rīcības plāna mērķis nebūtu jaucams ar trešā papildu noteikuma mērķi, kurš attiecas tikai uz lēmumu padarīt uzņēmumus par atbildīgiem šī plāna finansēšanā.

vismaz dažos aspektos šķietami pieder pie īpašā nodokļa būtības, kurš tiek piemērots konkrētiem enerģijas uzņēmumiem, nevarētu atbilst citiem Savienības tiesību noteikumiem, bet gan gluži vienkārši, ka uz tiem neattiecas Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts, kas ir iesniedzējtiesas uzdotais jautājums.

61. Līdz ar to es ierosinu uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkts un Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts nevar tikt interpretēti tādejādi, ka tie nozīmē, ka pienākums finansēt dažādus Rīcības plāna pasākumus, tāds, kāds minēts Karaļa Dekrētlikuma 14/2010 trešajā papildu noteikumā, ir "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" šo noteikumu izpratnē.

62. Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

V. Secinājumi

63. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Audiencia Nacional* (Valsts mēroga lietu tiesa, Spānija) pirmo uzdoto jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/54/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu 3. panta 2. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 3. panta 2. punkts nevar tikt interpretēti tādējādi, ka tie nozīmē, ka pienākums finansēt dažādus Rīcības plāna pasākumus, tāds, kāds minēts *Real Decreto-ley 14/2010, de 23 de diciembre, por el que se establecen medidas urgentes para la corrección del déficit tarifario del sector eléctrico* (Karaļa [2010. gada] 23. decembra Dekrētlikums 14/2010, ar ko nosaka steidzamus pasākumus, lai novērstu tarifu deficītu elektroenerģijas nozarē) trešajā papildu noteikumā, ir "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" šo noteikumu izpratnē.